

Klimatforskarna har sagt sitt

Forskare från hela världen har i en gemensam artikel i den vetenskapliga tidskriften Bioscience varnat för att jorden närmar sig ett klimatnödläge. De som står bakom artikeln understryker att som forskare har de ett moraliskt ansvar att begripligt varna mänskligheten för katastrofala hot. Med utgångspunkt från detta deklarerar de klart och tydligt att jorden närmar sig ett klimatnödläge.

”Klimatkrisen har anlänt och den accelererar snabbare än vad de flesta forskare förväntat sig.” De varnar särskilt för de så kallade tipping points. ”Dessa kedjereaktioner kan orsaka signifikant störning i ekosystem, samhällen och ekonomier och potentiellt göra stora områden på jorden obeboeliga.”

Naturskyddsföreningen är en väldigt bred förening, med många frågor och stora ambitioner. Vi är tvungna att välja våra strider. Kan den oro för klimatet som syns i befolkningen i olika undersökningar vara uttryck för ett starkt engagemang? Det finns en känsla och en vilja till att förändra samhället, men den yttrar sig inte varken politiskt eller i miljörörelsen. För oss som förening gäller det att hålla klimatfrågan levande. Det är särskilt viktigt eftersom det finns starka krafter som inte vill se klimatfrågan på agendan och som gör vad de kan för att misskreditera miljörörelser. Det finns rörelser som främjar egoismen, neoliberalismen och individualism och som skapar rädsla.

Naturskyddsföreningen har en viktig roll, som träffpunkt, och som byggare av tilltro mellan människor. Vi ska finnas för varandra och för miljön. Vi måste även se till att få ut fakta om klimatförändringen och visa på den dubbelmoral som finns inom politiken. Som exempel kan nämnas att när miljömål upprättas och tas samtidigt som de politiska besluten går i motsatt riktning. Samtidigt måste vi se upp med de flummare som säger att omställning kräver tillväxt eller att vi kan fortsätta att flyga i samma omfattning fast med biobränsle.

Lars-Erik

Bild: Från en mångfaldsträdgård; Susanne Rasmussen

Galler – Exemplet ”Ekdruva” Stort galläpple

Växter är viktiga för alla organismer, till en del som direkt föda. Flera av dessa är svåra att upptäcka och svåra att artbestämma bland annat på grund av storleken. De spår som organismerna efterlämnar på växten kan många gånger vara lättare att bestämma än de organismer som är orsaken till spåren. De ger utväxter och andra mer eller mindre påtagliga bildningar på växten. Häxkvastar på björk, galläpplen på ek och sömntornar på rosbuskar är tydliga och uppmärksammas av de flesta av oss. De kallas galler! Många gör gnagspår på bark eller i blad. Flera bildningar blir till som växtens svar på organismens angrepp. Ofta är det insekter, kvalster och svampar som står för angreppen. Under en utflykt i Slottsskogen fick jag chansen att lära känna några galler mer i detalj. En spännande resa för mig och som jag hoppas för många andra. En gall som drar till sig mycket uppmärksamhet är ekens ”Stort galläpple”. Det är en liten stekel som orsakar en kraftig utväxt på ekbladets undersida – ett äpple.

Bild: Stort galläpple; Wikipedia

En liten ”gallstekel” (*Cynips quercusfolii*) är orsaken till bildningen, som är fäst vid en bladnerv och har en hård och slät yta. Inuti är de mer svampiga och där kan en liten vit larv påträffas i en särskild kammare. Gallen är färdig i augusti och sitter kvar på bladet när lövfällningen sker. Larven blir en puppa (i gallen) under hösten och stekeln kläcks i oktober. Den stannar i gallen ungefär till februari. Den övervintrande stekeln kommer från ett obefruktat ägg och stekeln i sin tur lägger ägg i vilande knoppar på ekens tunnare grenar, ett ägg i varje knopp. Från det ägget utvecklas en smal sammetsmårig och violett gall men nu blir det en könlig generation. Fascinerande, eller hur?

Lars-Erik

Artutrotning – vad då då?

I Sverige har hittills ca 61 000 arter påträffats. Cirka 50 000 av dessa är flercelliga. Av dessa är ca 23 000 arter bedömda enligt internationella rödlistningsregler (IUCN). Skog och jordbruksmark domineras av flest rödlistade arter. Skogen är viktig hemvist för ca 40 % av de rödlistade arterna, medan jordbruksmarkerna är viktiga för ca 35 % av arterna. Två orsaker dominerar minskningen av populationerna, avverkning och igenväxning. I spåren av den globala uppvärmningen slår avdödningen av arter redan hårt. Forskningen visar att en tredjedel av alla jordens arter kan vara utrotade redan om 50 år om nuvarande trend fortsätter. Forskarna har kommit fram till att maxtemperaturen på sommarens varmaste dagar är den enskilt viktigaste faktorn bakom arters utdöende. Enligt WWF har mängden ryggradsdjur räknat från 1970 minskat med 60 %. Vi är i den sjätte massutrotningen. Så illa är det. ”Minskningen har pågått gradvis men accelererat de senaste tjugo åren. Ser man på utdöendehastigheten så är den nu mellan tio och hundra gånger högre än normalt.” Vi gör alldeles för stort avtryck i naturen.

Vi ”glömmer” att vi är helt beroende av den biologiska mångfalden för vår överlevnad. Artförlusterna har enorma konsekvenser för oss, både ekonomiskt och socialt. Ekosystemtjänster som pollinering, kontroll av skadegörare, näringsflöden och nedbrytning, vattenkvalitet och människans hälsa påverkas. I studier om småkryp konstateras att, i ett odlingslandskap med många olika arter av pollinatörer och naturliga fiender till skadedjur, får man större skördar. Det borde i förlängningen innebära att biologisk mångfald ska ses som en naturlig del av ett hållbart jordbruk. Detta är visat i världens alla jordbruksområden. Biologisk mångfald är lika viktig ovan som under jord. Mikroorganismerna kopplar samman allt, de utgör grunden för allt liv på jorden. Växter och djur har i den pågående klimatkrisen tre alternativ, att anpassa sig, migrera eller dö. Ingen tidpunkt i jordens förflutna liknar den nuvarande. Den som lever med öppna ögon kan se att växter och djur redan måste söka nya platser enligt de nya betingelserna. Fåglar och krabbor från varmare breddgrader försöker etablera sig på västkusten. Detta har skett mycket snabbare än vad någon förutsett. Sannolikt blir några arter vinnare och breder ut sig på bekostnad av andra så att den totala mångfalden minskar.

Vi, världen, behöver den biologiska mångfalden för vår överlevnad. Som exempel kan nämnas att fiske, jord- och skogsbruk är beroende av ekosystem och vad de producerar. Sverige har (som en följd av Riokonferensen 1992) skrivit under konventionen om biologisk mångfald och med det tagit på sig ansvaret att arbeta för att bevara den befintliga artrikedomen. Artutrotningen fortsätter i oförminskad hastighet. Borde man få ångest???

Lars-Erik

Hållbar byggnation nu! Det krävs för att boende och byggnation ska klara sin del av klimatmålet.

Sveriges klimatlag innebär stora förändringar för byggbranschen. Den som vill ha tillgång till finansiering i fastighetssektorn behöver vara en del av lösningen på sektorns hållbarhet, enligt bostadsministern.

Oljekrisen gjorde oss medvetna om den stora energiåtgången i våra fastigheter. Resultatet är att isoleringen har blivit bättre och oljan har fasats ut. Men i själva byggfasen har det inte hänt mycket. Nästan hälften av byggnaders miljöpåverkan uppkommer under byggfasen och inte mycket är gjort för att minska den.

Boverket ska göra/har gjort en sammanställning av vilken miljöpåverkan som olika byggsätt har. Det borde underlätta för beställaren att ställa miljökrav på de byggnader som byggs.

Januari 2022 blir det dessutom krav på att klimatdeklaration när byggnader ska byggas. Det är tydligt att de klimatmål Sverige ställt sig bakom gör att bygg- och bostadsbranscherna måste bereda sig på stora förändringar. De som går före kommer att vinna på det.

Finansmarknaden ställer numera krav på investeringar som görs.

Exempelvis är många av de gröna obligationerna riktade mot byggbranschen. (En grön obligation är en obligation där pengarna är öronmärkta för någon form av miljöprojekt.) Det är således lättare att få finansiering om man väljer gröna lösningar. Med klimatkrisen kan ett snabbt ökande miljöengagemang mynna ut i att fler ställer miljökrav på sitt boende. Det är redan sent! Vi ser helst att detta redan görs vid nästa byggnation i kommunen.

Lars-Erik

Bild: Stormmoln; Wikipedia

Sörens

Säveån i höstfärger

Finngösa i kvällsbelysning

Bildgalleri

Sidensvansar i Kåhög

Tjärnen i Råhult

Se upp för Greenwashing!

Vad är nu detta?

Definition: Greenwashing är en marknadsföring där gröna värderingar och grön marknadsföring bedrägligt används för att övertyga allmänheten om att produkter, resor, planer, mål, policyer, m.m. är miljövänliga.

Exemplen är många! När någon propagerar för klimatpositiva förändringar samtidigt som man stödjer en motsatt politik. När företag klimatkompenserar varje gång en anställd flyger utan att anstränga sig för att minska flygresorna. Då är det greenwashing.

Det finns många sätt att vilseleda när det handlar om hållbarhet och miljö och oftast sker det för att någon vill tjäna pengar på det.

För reklam gäller marknadsföringslagen (ML) och Konsumentverket (KV) ska se till att lagen följs. Enligt KV ställs höga krav på miljöpåståenden då det är svårt för konsumenter att kontrollera sanningshalten i reklampåståenden. Vi påverkas också lätt då vi vill minska miljöskadorna.

Men var går gränserna för reklamen? De som fällt enligt ML använder sig av vilseledande budskap. Hamburgerkedjan Max till exempel påstod sig vara klimatpositiva vilket inte var med sanningen överensstämmande.

Inom det som inte ML hanterar kan nämnas Sveaskog som framställer sig ha ett hållbart skogsbruk trots att de bidrar till stora markskador och minskad biologisk mångfald. Flera resebolag tar inte ansvar för sina utsläpp utan köper sig fria med "klimatkompensation" i stället. Förevändningen är att åtgärder annars inte skulle äga rum och därför kan räknas in som ett minusutsläpp för företaget. Det finns inga som helst garantier för att detta ger verkligt resultat.

Det är viktigt att hålla uppe trycket på politiker och företag. För vem hade trott att klimatskäl skulle avgöra Preems fortsatta inriktning? Vem hade trott att flygplatsen Heathrows utbyggnad av ännu en startbana uteblir? Frågan är hur klimatskäl kommer att påverka de planerade utbyggnaderna av startbanor vid Landvetter och Arlanda?

Eu:s gröna Giv som ska medföra ett bättre miljö- och klimatarbete och bidra till att "dra nytta av en hållbar grön omställning" ska inkludera alla, ge noll nettoutsläpp år 2050 och ge en frikoppling mellan ekonomisk tillväxt och resursanvändning. Många som granskat Given kommer fram till att den inte står i paritet med den klimatomfattiga och ekologiska kris som vi redan upplever. Likadan är bedömningen av den klimatlag som lades fram i mars 2020. Lagen fokuserar allt för mycket på avlägsnande av koldioxid ur atmosfären, satsningar på kolsänkor, kompensationer och obeprövad teknik istället för att minska användningen av fossila bränslen. Är det ett sätt att förhålla de åtgärder som behövs? Är det Greenwashing? Frågar ni mig, är svaret: Ja det är Greenwashing!

Lars-Erik

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald är variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive från bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem. (Definition enligt FN:s konvention om biologisk mångfald.)

Sverige och de allra flesta andra länder i världen har enats om att den biologiska mångfalden ska bevaras och att vi ska använda den på ett hållbart sätt ("hållbart nyttjande").

Hot mot den biologiska mångfalden

Det finns många olika hot mot den biologiska mångfalden. I grova drag kan de delas in i följande kategorier:

- Habitatdegradering eller -förstörelse, det vill säga att livsmiljön för djur, växter eller svampar försämras eller försvinner genom till exempel åtgärder i de areella näringarna (jord- och skogsbruk) eller ändrad markanvändning. Det kan också handla om att livsmiljöerna delas upp – fragmenteras – i för små delar genom till exempel utbyggnad av vägar.
- Föroreningar, som direkt kan påverka förekomsten av djur, växter eller svampar, eller försämra deras fortplantningsförmåga. Effekterna av kvicksilver, PCB och DDT på till exempel rovfåglar är ett exempel på detta, och samtidigt ett exempel på ett miljöproblem som har minskat i Sverige tack vare bra miljöarbete.
- Överutnyttjande/ohållbar jakt eller fiske, det vill säga att människan jagar eller fiskar mer än vad vilt- eller fiskstammen tillväxer. Exempelvis har både älg och rådjur varit närmast utrotade i Sverige tidigare på grund av hårt jakttryck.
- Invasiva främmande arter, det vill säga att arter som har introducerats av människan orsakar problem för den inhemska biologiska mångfalden genom konkurrens om resurser, predation eller sjukdomar. Lupiner och mink är några exempel på invasiva främmande arter.

Naturvårdsverket arbetar på många olika sätt för att bevara den biologiska mångfalden. Det handlar om att skydda särskilt värdefulla områden, att arbeta med en grön infrastruktur i hela landskapet och att ta fram specifika åtgärder för hotade arter som behöver särskild hjälp. Det handlar också om att få in den biologiska mångfalden tydligare i hela samhällsplaneringsprocessen, bland annat genom att peka på den nytta människan har av biologisk mångfald i form av så kallade ekosystemtjänster.

Från Naturvårdsverkets hemsida

Vi tycker om

att Partillebo inriktar sin markskötsel i ökad utsträckning för biologisk mångfald.

Vi tycker

att betydligt grundligare natur- och miljöundersökningar behöver göras vid föreslagna plats för Engelska skolan. Vid våra besök har vi funnit arter med hög skyddsklass i området.

Vi tycker om

EU-domstolens utslag som skärper skyddet för hotade arter.

Vi tycker

att kommunen ska anta en tydlig och radikal klimatplan.

Vi tycker

att kommunen i planeringen ska göra det som är möjligt för att klimatanpassa bebyggelsen. Mer finns att göra!

Vi tycker inte

om kommunens avstängning av gång- och cykelbanan utefter Sävveån. Med det upplägg kommunen har kommer den att vara avstängd under hela cykelsäsongen 2021. Vem hade accepterat att stänga av Göteborgsvägen för bilar på liknande sätt?

Vi tycker inte

att återvinna textilier innebär att det blir hållbart om vi fortsätter att "shoppa loss" som vi gjort tidigare.

SNF Riks sammanfattar FN:s klimatrappport med fem huvudbudskap:

1. Läget är mycket allvarligt och vi kommer att uppleva stora klimatförändringar.
2. Vi riskerar att passera 1,5-gradersmålet inom 10-20 år.
3. Människans utsläpp av fossilgaser är huvudorsaken som driver på extremvädret.
4. Vi närmar oss tröskeleffekter med större risker och oåterkalleliga effekter. Det kan förstärka klimatförändringarna ytterligare. *Exempel på tröskeleffekter är smältandet av Arktis istäcke och glaciärer; havsnivåhöjningar på 1-2 meter till år 2100, att Amazonas börjar läcka mer koldioxid än den tar upp och smältande permafrost som frigör stora mängder metan.*
5. Kraftiga, snabba utsläppsminskningar behövs nu för att minimera temperaturökningen och är avgörande för miljön, biologisk mångfald, liv på jorden och luftkvaliteten.

Välkomna till höstens programpunkter!

Fågelskådning vid Välen

Lördagen 2 oktober kl 9.00

Vi träffas vid Partille kommunhus parkering för bilåkning till Välen på Näsetvägen i Göteborg. Upplägget passar även nybörjare!

Info och anmälan: Lars-Erik Jevås
0707 – 838 838

Naturguidning i Finngösaravinen med omnejd

Lördag 23 oktober kl 10.00

Vi träffas vid Östra Bäckevägen 37, bussens hållplats: Åsvägen eller Korsängen. Tillsammans med Sören Ahlfors upplever vi den vackra och artrika ravinen. Sören berättar om ravinen i svunnen tid, nu och i framtiden. Han visar på en rik biologisk mångfald. Cirka 3 timmar. Ta med fika!

Info: Sören Ahlfors 073-969 58 09

Adventsvandring till torpet Freden

Söndag 28 november kl 10.00

Vi träffas vid Jonsereds station – norra plattformen för att vandra mot torpet Freden. Vi väljer väg utifrån väder och framkomlighet. Enligt Friluftsförbundet ska stugan vara öppen och väffelservingen igång. Ca 3

timmar. Info och anmälan: Lars-Erik Jevås 0707 – 838 838

Barn- och Ungdomsprogrampunkt!

Vad vi finner vid/i sjön.

Lördag 25 september kl. 10.00

Vi träffas vid Råhultsstugan för att kolla in livet i omgivningen. Får vi se några fåglar eller fiskar? Får vi se några däggdjur? Vad gömmer sig under ytan? Ta med vad du har av kikare, handböcker och håvar. Glöm inte fika! Ca 3 timmars aktivitet.

Info: Lars-Erik Jevås 0707-838 838

Bild: Råbock; Sören Ahlfors

Studiecirkel i klimatförändringar

Med start i början av oktober genomför vi i samarbete med Studieförbundet en studiecirkel i klimatförändringar om tillräckligt många är intresserade. Vi behöver vara minst fem!. Info och anmälan: Lars-Erik 0707 – 838 838

**Studie
främjandet**